

Wendel Avisan

N:o 51

Wendelas Vänner

Mars 2013

**Wendelajubileum
15, 30 och 150 år!**

Uthålligheten avgör allt!

”Det gäller att skapa uthållighet. Uthålligheten avgör allt. Alla andra egenskaper saknar betydelse om uthålligheten saknas.”

Det är ett uttryck som den fine humanisten och kulturkämpen Per A Sjögren ofta lär ha återkommit till. Och det var med de orden han avtackade Ami (Lönnroth) och mig när vi vid Almqvistsällskapets årsmöte på hösten 1996 fick förtroendet att berätta om vår då

nyutgivna bok
Tidningskungen
Lars Johan

Hierta – den förste moderne svensken. Vi stod då mitt i vårt husprojekt ”Hebbevillan”, som det kallas i Södertälje, och passade på att

berätta lite också om det. PA Sjögren, då ordförande i Almqvistsällskapet, tog fasta på vår berättelse och gav oss dessa ord på vägen.

Om man läser våra jubileumsartiklar i detta nummer blir man klar över att vårt husprojekt och föreningsaktiviteterna i övrigt i hög grad bekräftar P A:s ord uthållighet. Ihärdighet. Det utmärkte Lars Johan Hiertas gärning på 1800-talet, även i det privata. Den innebar förutom allt annat att han behöll banden till Wendela Hebbe och skänkte henne det hus som vi idag kallar Wendela Hebbes Hus. Ihärdigheten är nog också det som fått oss i Wendelas Vänner att lyckas – mot alla odds. Därtill naturligtvis en stor portion tur, som framgår av Peder Edströms artikel *Drömmen som blev verklighet*.

Idag, med krympande kommunala bidrag till kulturell verksamhet i en stad som en gång var berömd för sina kultursatsningar kan Wendelas Vänner, som oberoende aktör, fortfarande hålla ett kulturhus levande och ge ut denna tidning. Det hade inte gått utan goda samarbeten. Först och främst med restaurangen under ledning av Antoinette Mehzer. Också med ABF som i alla år varit en trogen partner i vår programverksamhet. Och Berit Carlberg inte att förglömma som i sommar för tolfte året drar en teaterpublik till vår friluftsscen. Men det som framför allt gjort projektet möjligt är det kulturella kapital som vi byggt upp med många ideellt arbetandes hjälp under trettio år.

Tack till alla er!

Per Eric Mattsson
Ordförande i Wendelas Vänner

INNEHÅLL

Ögonvittnen berättar
om Snäckviken

Drömmen som blev
verklighet

Återträff i himmelen:
Wendela och Hierta

Elds själar!

Sid 12

Krönika 15, 30, 150 år.....4-21

LT om Snäckviken 1899.....7

Museum i Wendela Hebbes Hus...14

Biografi om Mollie Faustman.....16

Kvinnors skaparångest22

ÅRETS SOMMARTEATER!.....23

Vår- och sommarprogram.....24

ÅRSMÖTE 2013

Välkommen till årsmötet den
25 april kl 19.00

Elever från Wendela Hebbegymnasiet underhåller. Skicka gärna in motioner eller synpunkter, idéer och förslag till någon av oss i styrelsen eller till
info@wendelasvanner.se.

NR 51 MARS 2013

MEDLEMSKAP

Årsbetalande medlem 150:-
Famijemedlem, samma adress 75:-
Ständigt medlemskap 1 800:-
Klubb Wendelas Hus 300:-

PLUSGIRO
985920-8

BANKGIRO
362-0879

STYRELSE

Ordförande
Per Eric Mattsson
08-550 305 84

Vice ordförande
Signe Andersson
08-550 139 87

Övriga
Karin Bergstedt
08-550 60 974

Peder Edström
08-550 441 03

Maud Fischer
08-550 134 62

Ami Lönnroth
08-550 305 84

Birger Svantesson
08-550 624 11

Lotti Walther
08-550 987 60

Hedersordförande
Inga Lewenhaupt
08-20 15 07

WENDELAVISAN Redaktion
Per Eric Mattsson, Ami Lönnroth,
Peder Edström, Lotti Walther

HEMSIDA och BLOGG
www.wendelasvanner.se
www.wendelabloggen.blogspot.se

E-POST
info@wendelasvanner.se

BUTIK och BOKCIRKEL
Kerstin Holmerin
08-550 370 72

WENDELA HEBBES HUS
Vettersgatan 4
151 71 Södertälje

WENDELA HEBBES
RESTAURANG AB
Antoinette Mezher
08-550 866 75
Bankgiro 5147-0342

Tryck Kringel-Offset, Södertälje

Omslagsbild: Vårens första skott sticker upp ur
jorden vid Wendelas hus, mars 2013.

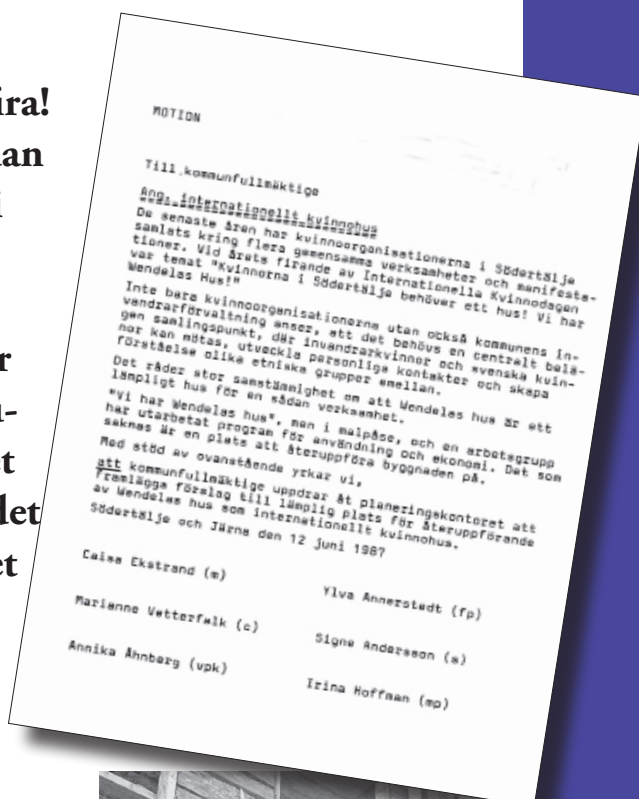
150 år 30 år 150 år

Trippeljubiläum!

**2013 har Wendelas
Vänner mycket att fira!
Det är 150 år sedan
Wendela fick huset i
gåva.**

**Det är trettio år
sedan föreningen för
att återuppbygga hu-
set bildades. Och det
är femton år sedan det
återuppbyggda huset
invigdes och togs i
bruk.**

**Det här trippel-
jubileet är tema för
detta nummer av Wen-
delAvisan - det fem-
tioförsta numret av tid-
ningen, om vi nu ska
fortsätta att beskriva
verksamheten i siffror..**

Nedmonteringen 1985.

Fanny Hebbes och Peter Vedels son Valdemar föddes 1865 och blev en mycket känd professor i litteraturhistoria i Danmark med en bibliografi på över 500 alster.

Han dog 1942. 1912 skildrade han sina idylliska somrar i Snäckviken i en dansk tidning. Så här skrev han.

Ögonvittnen berättar om Snäckviken

"I bokstavig mening satt svenskheten i blodet. Svenska var på ett sätt vårt modersmål och många gånger både i skolan och i min författarverksamhet har jag fått känna värdet av att växa upp med två språk, som i kraft av sitt nära släktskap är så vanskliga att hålla

i sär. Vi gick under namnet 'de svenske Djaevle' bland Rosenvaengets barn och många små drag i klädedräkt och levnadssätt - som det rökta renköttet och mesosten på skolsmörgåsarna - har präglats av moderns härstamning. De flesta av våra sommarferier tillbringade

HUSET vid Snäckviken 1863-1985

1883 Wendela Hebbe (54) och Signe Hebbe (25) tar vid midsommar gården Snäckvik i besittning. Signe har just operadebuterat i Frankfurt. Gården blir under de flesta av de kommande 25 somrarna deras sommarnöje. Wendelas son med Lars Johan Hierta, Edvard

Faustman, född 1852, tillbringar många barndomssomrar där liksom dottern Theclas son Armand Bergeron född 1861. Ofta kom också Wendelas äldsta dotter Fanny med sin man Peter Vedel och hela deras familj från hemmet i Köpenhamn. Under 1860-talet blev det fyra barn

i den familjen. Signe håller ofta fullsatta sommarkonserter i S:ta Ragnhilds kyrka och deltar aktivt i badortslivet. Från den lilla gården säljs grönsaker på torget i Södertälje. Den litterära och musikaliska Stockholmsparnassen besöker då och då "Snäckvikenkolonien". Då

vi uppe på vår mormors lantställe vid Mälaren och vi barn lärde oss känna och älska den svenska naturen och landskapet mycket framför vårt eget land. När far då och då tog oss med till Sorgenfri och Solleröd, som han var knuten till, överstrålades de själländska bokskogarna för oss barn helt av Mäläröarna i dess sommarlovsglans med deras berghällar, björkhagar, smultron och lingon. Svensket var för oss något äventyrligt-poetiskt och konstnärligt-bohemiskt som drog oss bort från vårt eget hems borgerlighet. Mormor hade under sin tid glänt i de litterära Stockholmskretsarna med sin skönhet och kvickhet - hon hade varit nära vän med Tegnér och Almqvist och var själv duktig som romanförfattare och sagoboksförfattare. Min moster (Signe Hebbe) var operasångerska med europeiskt rykte, uppträdde på olika nationalscener, således också på vår Kungliga Teater och på Operan i Paris. En moster, som dog tidigt, var en talangfull skådespelerska. Deras bekanta hörde också nästan alla till litteraturen och konsten, men isynnerhet teatern och musiken. När mormor och moster Signe kom på besök från Stockholm eller på hemresa från Paris, förde de med sig till det ärbara ämbetsmannahemmet i Rosenvaenget en främmande luft, som insögs med begär av oss unga: det var parfymerna och kostymerna till "Afrikanskan" eller "Traviata", det var sången och musiken och alla teaterhistorierna, som förde en fläkt av äventyret in i hemmet. Och mor själv - så länge hon ändå hade levt i de köpenhamnska ämbetsmannakretsarna och strävat efter att acklimatisera sig - en främmande fågel var och förblev hon, med en egen vilja och egna flygdrifter i sig, som inte hörde hemma

i ankdammen, och som hon ovillkorligt planterade in i sina barn."

I tidigare nummer av WendelAvisan har Nils Linder redovisat några resultat av sina grävningar i släktarkiv. Nils Linder är ordförande i Kulturhistoriska föreningen och tidigare styrelseledamot i Wendelas Vänner. Två kvinnor, Ewa Stenqvist och Emma Larsson, har skrivit ner några barndomsminnen. Så här skriver Ewa.

"Vid Snäckviken där Hebbes bodde var vi ofta. Det var det roligaste vi visste att få gå dit, men vi fick turas om för vi var så många. Man kom aldrig olägligt. Vi företog nästan alltid promenader i omgivningarna med Signe, plockade linnea, pyroler och nattviol, som är så härliga och välluktande blomster. I trädgården fanns massor av rosor som vi fick plocka för att därav göra pärlor som fru Hebbe lärde oss. Man plockar av bladen av rosorna, stöter dem i en mortel av järn för att de skall bli svarta. Man späder med rosenvatten. När rosorna är så välstötta att de bildar en deg formas de i en storlek man vill. De läggs att torka. När de är halvtorra sticker man håll i pärlan med en strumpsticka. Man kan också med strumpstickan göra ränder utanpå pärlan. Pärlorna får ytterligare torka, varefter det uppträds till halsband. När krusbären var mogna fick vi plocka så mycket vi ville. Signe födelsedag den 30 juli och fru Hebbes den 8 september var vi alltid där och gratulerade. Där var alltid mycket främmande."

Så här skriver Emma:
"Området från bryggeriet och ner mot Snäckviken bestod av härlig hagmark. Hagen kallades 'Direktionshagen'. Hela sjöstranden var kantad med ståtliga

alar och bitvis bildade de äldriga alarna skymmande alléer, alldeles som skapade för svärmiska promenader. Längre upp i hagen fanns det präktiga björkar. I själva Snäckviken, d v s i närheten av stranden, låg ingen mera byggnad än det Hebbeska huset. Sjön gick längre upp då än nu, och det fanns ingen allmän väg efter stranden. Signe Hebbes trädgård avgränsades mot vattnet av en pittoresk stenmur. Invid denna låg ett badhus, inom vars skyddande hägn Signe Hebbe svalkade sin härliga vackra kropp. Och så låg naturligtvis en liten roddbåt förtöjd vid stenmuren.

Från Hebbes gård fram mot Lina herrgård, där ståthållare Bildt den tiden residerade, löpte en underbart vacker gångstig och denna blev Signe Hebbes älsklingspromenad. Vid Karlberga fanns åter en naturskön hage, och här samlades Södertäljeborna under vackra kvällar och mornar till fester eller en stunds rekreation. ■

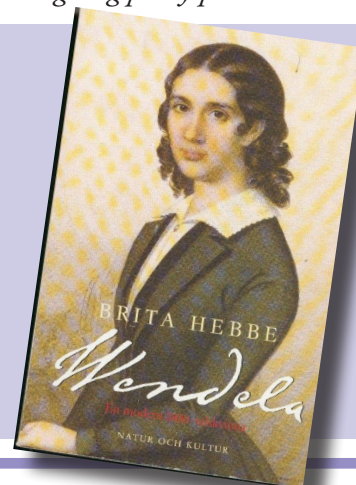
Invigning på ny plats 1998.

är det ofta klackarna i taket.

1899 30 augusti. Södertälje Tidning berättar om Wendelas död den 27 augusti och har skickat en reporter till Snäckviken, som i princip stått öde sedan 1888. Se artikeln på sidan 7.

1974 Brita Hebbes biografi om

Wendela Hebbe kommer ut. I ett kort avsnitt berättas om Snäckviken. Stadsbibliotekarien i Södertälje Inger Mattsson blir intresserad och ordnar kulturevenemang i det nerslitna huset. Många ansträngningar görs under följande år för att försöka ge huset en framtid.

Trippeljubiläum!

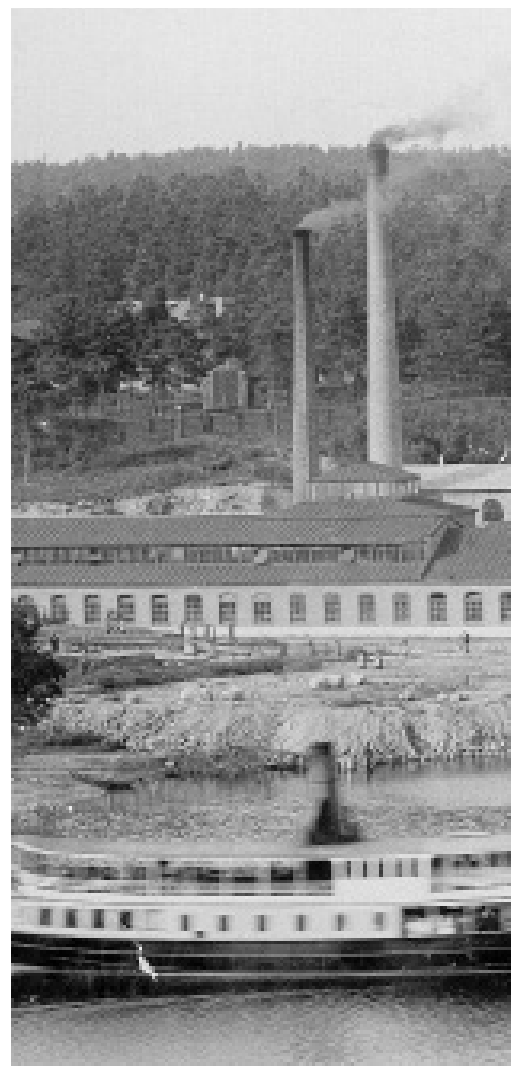
”Framtids- perspektiv”

Teckning och vers av Signe Hebbe

Originalteckningen finns i Drottningholms teatermuseum och versen på Kungliga Biblioteket. Teckningen och versen publicerades i sin helhet i Erik af Edholms bok På Karl XV:s tid (dagboksanteckningar utgivna i två band på Norstedts 1945 av sonen med samma namn). Edholm (1817-1897) var adjutant hos Karl XV och direktör för de Kungliga Teatrarna från 1866 till 1881 d v s under större delen av Signe Hebbes operakarriär. Dagboken har många noteringar om Signe t ex denna från 30 januari 1865: ”Efter théet fara vi på Hugenotterna. M:lle Hebbe är mästerlig som Valentine och slår sig i golfvet förnyade gånger med ett öfverraskande konstnärsskap” eller denna från 17 februari 1866: ”Alla sujetter lätta att ha och göra

med, utom Uddman och Hebbe” eller denna från 6 november 1871: ”Galaspektakel på Stora Th. med operetten Lalla Rokh och M:lle Hebbe, som blev en lysande representation.”

*Trött av världens
flams och flärd,
Jag nu sitter
vid min härd;
Låter gråa håren vexa,
Liknar mer och mer
en hexa;
Dricker caffe,
spår i kort.
- Så går tiden
snabbt och fort.*

Snäckviken vid tiden för Wendelas död eller strax efter. Wendelas Hus längst till höger i bilden.

Wendela Hebbe dog den 27 augusti 1899 vid 91 års ålder. Hon och dottern Signe bodde då i villa Skogshyddan i Nynäshamn. Det huset finns fortfarande kvar och ligger strax intill färjeläget till Gotlandsbåtarna.

Snäckviken i Södertälje hade man lämnat elva år tidigare då fastigheten övergick i Jutebolagets ägo.

...fläktar från ett stort och svunnet tidsskede...

Redan den 30 augusti 1899, tre dagar efter Wendelas död, hade Södertelje Tidning ett reportage från Snäckviken. Vi återger det här med moderniserad stavning.

"Fru Wendela Hebbe, vilkens död vi redan i förra numret meddelade, har, som bekant, under en längre tid haft sitt sommarhem å det fagra Snäckviken invid Södertelje. Då hon slutligen lämnade det, stannade dock åtskilliga minnen kvar i huset vid Mälarstranden, icke blott hågkomster av den gamlas egen vördnadsvärda personlighet, utan fläktar från ett stort och svunnet tidsskede i vår vitterhets hävder. Ett par av rummen i huset var nämligen tapetserade dels med kostymbilder från de olika operor, i vilka Signe Hebbe uppträtt, dels med brev från framstående personligheter ur 1800-talets litteraturhistoria, brev, som helt säkert ägde icke blott autografens mera konstlade utan ock i många fall ett verkligt litteraturhistoriskt värde. För åtskilliga år sedan hade den som

*skriver detta, tillfälle att göra några avskrifter från dessa egendomliga tapeter. Men det var en kall vinterdag och åtskilligt af vad som skrevs med allt mer dvalnande fingrar är nu oläsligt. Nu då fru Hebbes död åter fört våra tankar i denna riktning har vi eftersport hur det gått med de nämnda minnena, då Snäckviken övergick i Jutebolagets ägo, och erfarit att en hel del af väggarnas skatter dänrivits av olika enskilda personer. Sedermera har det ena rummet nytapetserats. Hur mycket som döljer sig under tapeterna vet man icke. I det andra rummet återstår endast några få bitar. Sålunda har vi idag haft tillfälle att se nedre kanten av ett brev från Hyltén Cavallius, ett telegram från Hierta till Signe Hebbe i Paris och så lydande:
Maman dit Amérique jamais.
Acceptez lyrique une année. Congé
autant que possible. Hierta
Vidare ett visitkort från minister F. Krieger, innehållande en bjudning att "spise med os", och några andra smårester. Det övriga är försvunnet.*

Och själva stället, vars fågring och stilla frid hugnat den gamla författarinnan, är nu taget i den praktiska nyttans tjänst. Nya arbetarbostäder hålla just i dagarne på att överflygla det gamla konstnärshemmet." ■

Signe och Wendela i Skogshyddan under Wendelas sista år i livet.

Trippeljubiläum!

Drömmen som blev verklighet

Detta är också berättelsen om tillfälligheternas spel, ödets nycker, osannolika händelser och hängivna människors självuppoftande och ihärdiga arbete för att rädda en dold kulturskatt undan grävskopornas tillintetgörande förstörelseverk.

FOTO Thomas Brandt LT

FÖRENINGEN Wendelas Vänner 1983-2013

1983 Wendelas vänner bildas som en aktionsgrupp för att rädda den rivningshotade Hebbevillan och stimulera intresset för studier av Wendela Hebbe och dottern Signe Hebbe.

1984 Erik Silas Lindqvist, en av eldsjälarna i projektet, skänker

originalutgåvor av Wendelas romaner Arabella och Brudarne.

1985 Efter mycket dramatik monteras huset ner efter antikvariska principer under ledning av Göran Gelotte.

1986 Göran Gelotte ger ut en skrift om Hebbevillan. Efter

samråd med kvinnoforskaren Karin Westman Berg tar sig medlemmarna Anne-Sophie Eckerbom och Maja Olander an uppgiften att detaljstudera tre microfilmade årgångar av Aftonbladet (läsning, sovring, klistring, klippning) på jakt efter material som Wendela

Hur Hebbevillan räddades undan rivning

Det hela började 1974. Brita Hebbes bok *Wendela, en modern 1800-tals kvinna* kom ut. Inger Mattsson, som då var chef på Stadsbiblioteket i Södertälje, läste med stigande intresse boken hemma i sängen och plötsligt föll hennes ögon på en bild med texten: *"Snäckviken. Wendelas älskade sommarhem i nära ett kvarts sekel, troligen en gåva av Lars Johan Hierta 1863, låg på riktiga landet utanför Södertälje. Nu, på 1970-talet, ligger det vackra gula huset i sin rosenträdgård som ett "fornminne" mitt i Vin- och spritcentralens fabrikskomplex."*

Inger Mattsson insåg genast att detta kanske var ett av de sista husen från badhusepoken som fanns kvar i Södertälje. Rivningsraseriet under 60-talet hade så gott som utplånat varje spår av denna betydelsefulla tid i Södertäljes historia. Och ändå, på bilden, fanns uppenbarligen ett hus med en kulturell historia, som undgått förödelsen. Inger bestämde sig för att undersöka saken och styrde sin söndagspromenad till Snäckviken. Och mycket riktigt, där låg huset. Men så det såg

ut. Förfallet var totalt. Färgen var flagad, flera fönsterrutor var spräckta och huset svårt angripet av röta. Trädgården var obefintlig, huset stod inklämt på Vin- och spritcentralens fabrikstomt.

Inger Mattsson kontaktade Vin- och spritcentralens ledning, som visade stor förståelse för hennes intresse och lånade henne nycklar så att hon kunde komma in i huset. Där var förfallet om möjligt än större, men var det möjligt att rädda?

Inger Mattsson ville åtminstone försöka och började ta kontakt med kulturintresserade vänner och bekanta, för att se om fler delade hennes uppfattning. Och visst fanns det ett intresse. Den 7 september 1975 blev en märkesdag. Biblioteket ordnade öppet hus i Snäckviken. Brita Hebbe läste ur sin nyutkomna biografi om Wendela, Sigrid Sällström framförde sånger av Wendela till flöjtackompanjemang av Gerd Lilja, Göran Gelotte guidade och barnen togs om hand av Gun Wickman, som läste sagor av Wendela.

Så följde en tid av opinionsbild-

ning. Man skrev insändare, man pratade med människor man kände privat och på allehanda möten. Och det började hända saker. Länstidningen skrev artiklar, kommunstyrelsen behandlade frågan om vilka hus som skulle bevaras och tillsatte en arbetsgrupp. Tidningsrubrikerna skiftade mellan hopp och förtvivlan. "Vem vill rädda Hebbe-villan?" - "Sista chansen rädda Wendelas hus!" "Hoppet ute för Hebbevillan?" Och värre skulle det bli. Vin- och sprit säljer tomten till Astra, som så fort som möjligt ville riva Hebbehuset och bygga nya fabriks- och kontorslokaler.

Då bildades först en aktionsgrupp och kort därefter en förening, Wendelas Vänner, för att rädda huset. Vid årsmötet den 8 september 1983 hade föreningen samlat 150 medlemmar. Men än var inte huset räddat. Byggnadsnämnden hade lämnat en frist till den 1 jan 1984 för att föreningen skulle kunna komma fram till en lösning. Och Astra gav föreningen ytterligare en tid till den sista

Forts på nästa sida

◀ Bilden till vänster, tagen av LT-fotografen Thomas Brandt, kunde på en helsida beskådas i Länstidningen den 6 juli 1988. Då hade Wendelas Vänner vunnit en "delseger" står det i huvudtexten och i bildtexten: *"Det här skulle nog 1800-talsjournalisten Wendela Hebbe ha gillat: Här står från vänster Anne-Sophie Eckerbom, Inga Lindblad, Inger Mattsson och Maja Olander, som tillsammans lyckats rädda Hebbevillan från rivning och glömska, förmått kommunen att skänka en tomt och tänker snyta fram tre miljoner kronor ungefär för att bygga upp huset."* Kvinnorna står i förhållande till den nuvarande placeringen av huset på andra sidan "Orionkullen med Gamla Flickskolan". Till höger syns en flik av Kringlanhusets baksida och Köpmangatan. Till vänster utanför bilden går kanalen. En första tanke var att huset kunde få sin plats där kvinnorna står. Alla fyra kvinnorna på bilden var mycket aktiva i föreningen. De är nu alla borta.

Hebbe kan ha skrivit. Resultatet av deras treåriga arbete finns i tre omfångsrika pärmar i vårt bibliotek.

1987 Motion i kommunfullmäktige undertecknad av kvinnor från alla partier om att Wendelas Hus borde få en tomt. Motionen bifalls och arbetet med att skaffa lämplig tomt intensifieras.

1988 Inga Lewenhaupt disputerar på en avhandling om Wendelas dotter Signe Hebbe. Föreningen föreslås få ny tomt för Hebbevillan vid kanalen centralt i Södertälje.

1989 Inga Lewenhaupt blir ordförande i föreningen efter Inger Mattsson, som avgår på grund av sjukdom. Föreningen får därefter också Wendelas dotter

Signe Hebbe som intresseobjekt. Signe Hebbe-konsert på Wendelas födelsedag den 8 september med Birgitta Svendén, Raymond Björling och Anna Eklund. Ny folder Rädda Hebbevillan tas fram.

1990 Recettkonsert för Hebbevillans återuppbyggnad den 8 september med Elisabeth Söderström, Gunnar Lundberg, **Forts**

Forts från föreg sida

december 1984. Men man hittade ingen lösning på problemen. Många förslag, massor av idéer men ingen lösning, inga pengar och ingen tomt att ställa huset på.

Och så, den 5 december läser vi rubriken i Länstidningen: "Kampen om Hebbevillan är slut. –Vi har gett upp." Under en bild av tre besvikna styrelsemedlemmar kunde man läsa att de nu skulle koncentrera sina krafter på annat i Wendela Hebbes liv. Husets saga var all. En fredag i mitten på december var grävs kopan beställd för att riva huset. Samma dag var det meningen att en insändare skulle publiceras i Länstidningen som ett sista försök att övertyga Astra om att huset måste bevaras.

Och se. Det osannolika inträffar. Makterna var på Hebbes sida. Grävmaskinisten blev sjuk. Huset stod kvar och på lördagen kom artikeln in i tidningen och den orsakade stort rabalder. Telefonerna gick varma, föreningen kallade till blixtmöte på söndagen och så var kampen igång igen. Fortfarande var pengar ett problem och någon tomt fanns inte. Men huset stod kvar och då bytte man strategi. I stället för att flytta huset beslutade man om en antikvarisk nermontering. Astra gav ytterligare tre månaders respit, Vin- och spritcentralen bidrog med 125 000 kronor. Södertäljes kommunantikvarie Göran Gelotte gjorde en stor insats genom att märka upp huset stock för stock, fotografera och göra ritningar. Hans engagemang och forskariver resulterade också i att han författade en skrift om husets tidigare historia.

Nu var huset räddat. Men inte säkrat för framtiden. Det förvarades under presenningar utomhus och där låg det och småruttnade. Och detta sakernas eländiga tillstånd kom att vara i tio långa år. År av hopp och förtvivlan. Mer än en gång kände styrelsen och de aktiva att nu går det inte längre, nu ger vi upp. Och det är ett under i sig, att de inte tappade sugen. En beslutsamhet och ihärdighet utöver det vanliga förde dem vidare. Men av och till dök det upp en ljusglimt, en liten strimma av hopp, som motiverade till nya tag.

Så föreningens kamp fortsatte. I första hand för att ordna en tomt men också för att samla de nödvändiga pengarna till återuppbyggnaden. En vändpunkt kom genom en sexpartimotion i Södertälje kommunfullmäktige där Caisa Ekstrand (m) som var kvinnojoursordförande i stan, påpekade behovet av ett internationellt kvinnohus. Hon och hennes fem medmotionärer visste också vilket hus de ville ha. Wendela Hebbes. Motionen resulterade i att huset, efter några turer, fick Södertäljes absolut bästa tomt. Mitt inne i Södertälje, alldeles intill kanalen. Det skadade antagligen inte saken att flera av undertecknarna av motionen var medlemmar i Wendelas Vänner. Nu var det bara pengarna som fattades. Och tillstånd av olika slag. Papper, formulär, kontrakt och avtal höll styrelsen rejält sysselsatt. Man sökte sponsorer, bearbetade privatpersoner och arrangerade konserter. En konsert med Elisabeth Söderström inbringade hela 28 000 kronor. "Nu

skramlar vännerna med bössan för Hebbevillan" lød en rubrik i Länstidningen" och i artikeln kunde man läsa att uppbyggnaden är beräknad att kosta 1 miljon och att föreningens nu 300 medlemmar har knappa 300 000 i kassan. Och återigen spelar tillfälligheterna projektet i händerna.

Vid denna tid hade arbetslösheten blivit stor bland byggnadsarbetare. Byggmästareföreningens ordförande Berndt Flinck, som läst om om Hebbevillan i lokalpressen, kontaktade styrelsen och presenterade en idé som gick ut på att Hebbevillan skulle blir ett arbetsmarknadsprojekt för arbetslösa byggjobbare för utbildning i att bygga och restaurera hus efter gamla hantverkstraditioner. Arbetsförmedlingen nappade på anbudet och nu började det se ljust ut för Wendela Vänner.

En ung arbetslös arkitekt vid namn Ulrika Bergström fick ett ALU-jobb på Läns museerna i Stockholm. Hon skickades till Södertälje och blev entusiastisk. Snart blev hon en drivande kraft i styrelsen.

Ungefär samtidigt uppvaktade föreningen Boverket. Man hade genom efterforskningar och olika samtal förstätt att verket hade ett bevarandeprogram för gamla hus. Resultat: 500 000 kronor rakt ner i föreningens kassa. Fullständigt osannolikt.

Och nu gick det undan. Den 3 april 1995 började grävs koporna schakta bort fyllning för att ge plats åt huset. Byggnadsarbetarna, under ledning av först Ebbalunds

Anna Eklund och Tellegymnasiets kammarkör. Utbildningsradion gör TV-film om Wendela Hebbe. Maja Hagerman producerar och Inga Lewenhaupt m fl medverkar. Maja Hagerman berättar om projektet i Lunabiblioteket.

1991 Föreningen deltar på Bokmässan i Göteborg. Inga Lewenhaupt och Inger Mattsson

informerar om föreningen.

1992 DELS-program om Wendela Hebbe på Lilla Hornsberg. Program med Gullan Sköld, Marianne Fredriksson och Ami Lönnroth.

1993 10-årsjubileum med temadag under rubriken "Världar som öppnas". Föredragshållare är Britt Dahlström, Per Eric Mattsson, Inga

Lewenhaupt och Brita Stendahl. Utställning om Wendela Hebbe på Kulturhuset i Stockholm.

1994 Föreningen deltar i DELS och Skansens programserie Sällskapsliv. Medverkande: Inga Lewenhaupt, Margareta Lithén, Dag Kronlund, Ami Lönnroth och Gunnel Lundberg.

hantverksskola och senare av Morgondagens Minnen börjar sitt försiktiga och kärleksfulla pusslande. Göran Gelottes ritningar och fotografier var till stor hjälp. Den 8 november 1995 bjöds traditionsenligt byggnadsarbetarna på taklagsfest.

Men mycket arbete återstod.

Inredning och möbler saknades. Och pengarna tröt, som vanligt. Men det vackra huset stod där. Alldeles tomt men mitt i stan och på den absolut bästa tomten. Och så sker det igen. Undret. Statens Musiksamlingar beslöt att Wendelas Vänner skulle få disponera delar av Signe Hebbes möbel och tavelsamling. Privata ägare tillstötte. Möblerna och tavlorna placerades på övervåningen där ett journalist- och författarmuseum kunde inrättas.

Men så var det utsidan. Runt huset ser det ut som det brukar göra på en byggarbetsplats. Och inte blev det bättre av att närområdet tidigare varit uppehållsplats för Södertäljes ledighetskommitté. Återigen var makterna med Vännerna. Staffan Norberg (v) var fullmäktige- och byggnadsnämndsledamot och han skrev en motion om att anlägga en vänortspark. Och så blev det. En underbar park anlades i direkt anslutning till Hebbehuset. Men ett kulturhus är inte komplett utan en bra restaurang. Mat och kultur hör ihop. Antoinette Mezher, med rötter i Libanon, har gjort Hebbehusets restaurang till en attraktion i sig.

Den 9 maj 1998 återinvigdes Wendela Hebbes Hus i Södertälje. Bandet klipptes av 17-åriga Marie Hjortdal från Köpenhamn, ättling i

sjunde led efter Wendela Hebbe. En bildtext i en bok och en söndagspromenad resulterade, 24 år efteråt, i att Södertälje nu har ett fungerande kulturhus som minner om stadens storhet under Badhusepoken och om de märkliga människor som bodde där vid artonhundratalets mitt. ■

FOTO Olof Näslund

Peder Edström

Fotograf

Styrelseledamot Wendelas Vänner

ÖVERST Huset under återuppbyggnad, byggfutt på ben i övre vänsterkant. Bygget blev ett spännande utflyktsmål för promenerande Södertäljebor. **UNDER TV** Rörspisen i matsalen muras upp. **UNDER TH** Dåvarande ordföranden Inga Lewenhaupt lägger den symboliska slanten under skorstensstocken, för husets lycka och välgång.

1995 Hebbevillan blir ett arbetsmarknadsprojekt för arbetslösa byggnadsarbetare. Återuppbyggnaden startar i maj med taklagsfest den 8 september. Kampanj 500 startas: Femhundra medlemmar och femhundratusen i kassan. Föreningen deltar i DELS och Skansens programserie Sällskapsliv under rubriken "Kvinnans röst"

med Ami Lönnroth som en av föreläsarna. Program med Kristin Hallberg. Monter på Biblioteksmässan i Göteborg.

1996 WendelAvisans premiärnummer kommer ut med Lotti Walther som formgivare och ansvarig för layout. Per Eric Mattsson blir redaktör. Monter på

Biblioteksmässan i Göteborg.

1997 Bottenvåningen tas i anspråk av Antoinette Mezher, som startar kafé och restaurang där. Livlig programverksamhet med bland annat välbesökt seminarium om det sociala reportaget. Den norska kvinnokampen Berit Ås håller föredrag. Föredrag av Per Westerberg om Hampe Faustman med

Forts

Eldsjälar!

Ingen förening klarar sig utan eldsjälar och i det fallet är vi i WendelasVänner mycket lyckligt lottade.

Allt sedan starten har vi haft förmånen av att ha djupt engagerade människor som med liv och lust givit sig in i arbetet att först se till att huset bevarades och sedan fyllt det med ett innehåll som lockar folk från när och fjärran. I det här jubileumsnumret uppmärksammar vi två av dem. De har inte ensamma dragit lasset, långt därifrån, men de har arbetat så länge och så hängivet och betytt så mycket för Wendelarhusets framgång.

Kerstin Holmerin

till höger på bilden, är Södertäljeflicka av födsel och ohejdad vana. Hon gick på Tekniska Skolan, som den hette på den tiden, och efter examen ville rektorn att hon skulle stanna som hans sekreterare och det gjorde hon gärna. Senare kom hon att rekryteras till en bokföringsbyråsbyrå där hon arbetade i 38 år på byråns alla olika avdelningar. På slutet ledde hon expeditionens arbete. Hon har alltid engagerat sig ideellt.

– Det har jag efter mamma och pappa, berättar Kerstin. De båda var alltid djupt involverade i olika ideella sammanhang och det smittade av sig på mig.

Kontakten med Wendelas Vänner kom tidigt. På biblioteket hade hon träffat stadsbibliotekarien Inger Mattsson som startat föreningen och genom sitt engagemang i Föreningen Norden blev Kerstin också god vän med Ingers man Per Eric, vår nuvarande ordförande. När Inger Mattsson började intressera sig för den för Kerstin då helt okända Wendela Hebbe, ville hon vara med. Som hängiven södertäljebo var det för Kerstin en självklarhet att försöka bevara en sådan pärla som

det nedslitna huset vid Snäckviken. Allt för mycket i stan hade rivits och utplånats, tyckte Kerstin, och kunde man nu göra något för ett hus som bebotts av en så spännande kvinna så ställde hon upp.

Kerstins djupgående kunskaper om ekonomi och redovisning som hon hade med sig från sitt professionella liv, kom väl till pass när hon inträdde som föreningens kassör. I huset har hon sysslat med det mesta. Det ligger inte i hennes natur att klaga. Om det uppstår

ett problem så ser hon till att lösa det. Att hon är lätt att samarbeta med vittnar alla om som kommit i kontakt med henne, och hon själv kan inte nog betona hur mycket hon uppskattar sina nuvarande kollegor i huset Maud Fischer och Karin Bergstedt. När vi har offentliga möten är det alltid Kerstin som möter i kassan. Vad alla kanske inte vet är att det oftast är hon som bakat de bullar och kakor vi doppar i kaffet vid våra evenemang eller att hon ansvarar både för vår bokcirkel och vår museibutik.

Att det fungerar så bra och konfliktlöst beror till stor del på att alla gör det de är bra på och tycker om att göra, avslutar Kerstin vårt samtal. I dörren säger hon;

– Nu skall jag baka 40 maza-riner till mötet i morgon.

Skrev jag att hon snart är 87 år?

till vänster på bilden, heter en annan eldsjäl i föreningen. Ann Marie var först i flera år styrelsemedlem och sedan huset återinvigdes 1998 i många år som föreläsare och guide i vårt museum. Och det har hon varit synnerligen väl lämpad för med sin bakgrund som lärare och pedagog. Erfarenheter som hon tagit med sig in i Wendela Hebbes Hus och som otaliga besökare och gäster fått njuta av.

Hon är född i Kalmar 1927, var engagerad i kyrkan och hade lite vaga tankar om att bli missionär. Hennes läshuvud gjorde emellertid att hon hamnade i först Lund och sedan i Uppsala där hon läste tyska, engelska och pedagogik. Och så kom hon till Södertälje och Blombackaskolan där hon blev en mycket älskad lärare. Fortfarande händer det att gamla elever kommer fram till henne nere på gågatan, kramar om henne och tackar för hennes hjälp och stöd under skoltiden.

Så fortsatte hennes pedago-
giska gärning, nu i Wendelarhuset:

- Jag älskade att stå framför de förväntansfulla och vetgiriga grupperna som kom till oss för att få lära sig något om de fascinerande människor som bott i eller gästat detta hus. Och det finns ju så mycket att berätta. Historierna och levnadsödena är så spännande och gripande att varken jag eller mina åhörare har kunnat undgå att gripas av dem.

Jag kan inte nog uppmana människor att komma till Wendelarhuset och engagera sig i verksamheten. De behöver inte kunna något alls om Hebbefamiljen eller alla 1800-talsgubbarna. Det kommer så småningom. Men jag unnar alla att få erfara den glädje jag känt genom att träffa alla härliga människor som strömmat genom huset under alla dessa år. Och det har givit mitt liv som pensionär ett spännande innehåll, säger Ann Marie Kock som i år blir 86 år ung.

Den 10 maj 1983 samlades tio personer till sammanträde i Stadsbiblioteket i Luna kulturhus i Södertälje.

De samlades "för bildande av
föreningen Wendelas Vänner":

*Lotta Tempelman, Birgitta af Burén,
Inga Lindblad, Eric Silas Lindqvist,
Ingemar Lundqvist, Inger Mattsson,
Gunilla Nahlbom, Karin Nilsson,
Inga Telborn och Britta Westman.*

Inger Mattsson hälsade välkommen och valdes till ordförande. Interimstadgar antogs och konstituerande

sammanträde fastställdes till den 8 september då formell bildning skulle äga rum.

Under tiden fram till detta möte ägde ett intensivt arbete rum med bl a studiebesök i Snäckviken, studier av Hebbematerial på KB i Stockholm, allehanda kontakter med tänkbara sponsorer, besök på olika platser för placering av Hebbevillan osv.

I en protokollsnotering den 6 september redovisade ordföranden för "samtal med tekniske direktören i Astra om företagets inställning till föreningens försök att rädda

Hebbevillan - (totalt ointresse)".

Den 8 september

1983 var Wendela Hebbes 175-årsdag. Enligt närvarolistan vid detta konstituerande möte deltog 25 personer. Namnteckningarna kan beskådas härintill. Trots det negativa beskedet från Astra dagarna innan anar man bakom raderna i protokollet en positiv och förväntansfull stämning. Medlemsavgiften fastställdes till 10 kronor.

Om någon överlevare

från mötet läser detta ring gärna någon av oss i styrelsen och berätta om intrycken. De som fått en röd plump har vi inte kunnat identifiera. Hjälp gärna.

oss gärna.

Inger Rastesson
 Ingrid Lundberg
 Britt Ståhl
 Elsa Appelberg
 Laga Lundblad
 Gertrud Wahlbom
 Anita Eriksson
 Lennart
 Tit Almqvist
 Anne - Sophie Johansson
 Sig Stenbom
 Stina Lindblad
 Britta Westman
 Wilma Westman
 Birgitta Olsson
 Maj Gæcke
 Lena Solax
 Gerhard Wahlberg
 Ann Hany Bergqvist
 Torge Fredin
 Gunnar Sjö
 Gunilla Wahlbom
 Laga Engström
 Anna Lisa Tempelman
 Ann Bergqvist
 Mona
 Anne Pettersson

Text och foto
Peder Edström

Ett museum blir till...

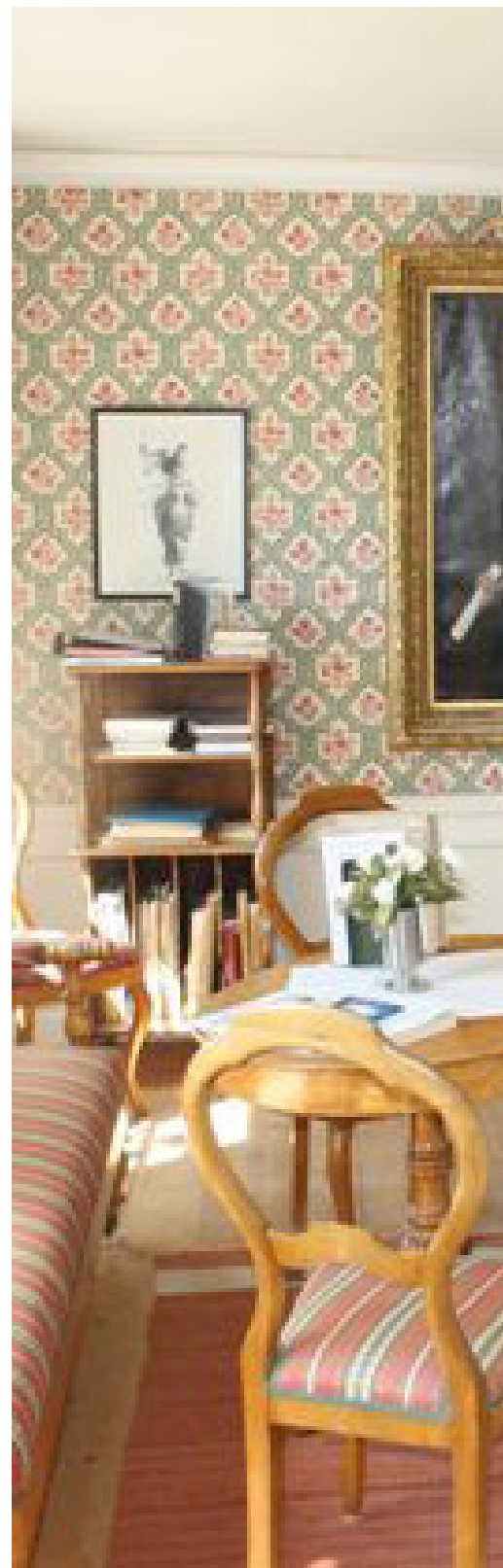
År 1997 hade vi äntligen fått ett hus, men vad skulle vi fylla det med? Att en restaurangverksamhet i bottenvåningen skulle vara nödvändig för ekonomi och sammankomster var vi alla tidigt på det klara med och kontrakt skrevs med Antoinette Mezher, som bekostade bord och stolar. De översta små vindsrummen vid var gavel fick vi av brandskäl inte använda. De fick bli förrådsrum. Men hur skulle vi möblera upp resten?

Tillsammans med föreningens första ordförande, Inger Mattsson, hade jag drömt om ett framtida biblioteks- och mötesrum och när huset äntligen kunde återuppbyggas tog vår unga arkitekt Ulrika Bergström med ett sådant på sin ritning för husets övervåning.

Men vad skulle vi fylla resten med? Att köpa in möbler hade vi knappast pengar till och det diskuterades om vi skulle ha moderna möbler eller successivt handla på antikvariat och loppmarknader. Vi hade ju i alla fall ett hus som omsorgsfullt byggts upp efter gamla stilnormer.

Jag påbörjade då en inventering av om vad som kunde finnas av Hebbe-relaterade föremål och tänkte närmast på det stora porträtt av Signe Hebbe som jag suttit och arbetat under då jag på 1970-talet påbörjade mina Signe Hebbe-studier vid Musikmuseets forskarbord när museet låg vid Slottsbacken (nuvarande Myntmuseet).

Nu hade Musikmuseet flyttat till gamla Kronobageriet och där fick man inte spika i väggarna, så något Signe Hebbe-porträtt hade inte kunnat hängas upp. Jag frågade då om jag ändå kunde få titta på det och hänvisades till en stor

deltagande av Georg Fant, som varit nära vän med Hampe Faustman. Föreningen deltar i Sällskapsliv på Skansen i ett program om Esaias Tegnér med Inga Lewenhaupt som en av föreläsarna. På Inga Lewenhaupts initiativ deponeras från Musikmuseet möbler, tavlor mm från Signe Hebbes dödsbo i museet i Wendelas Hus. Per Eric

Mattsson övertar ordförandeskapet i föreningen och Inga Lewenhaupt blir hedersordförande, och en mycket aktiv sådan genom åren. Den 29 oktober utbryter brand i huset på grund av slarv från inhyrd golvslipare. Rådigt ingripande från brandkåren räddade huset. ■

Kake-lugnar från Stockholms Stads-museum deponerades i Wendela Hebbes Hus.

*Signes studio,
i centrum ett portätt
av Signe signerat
Adelaide Leehusen.
Läs mer på nästa sida.*

FOTO Per Eric Mattsson

källarlokal i kvarteret Garnisonen på Karlavägen. Jo då, där stod det vänt mot en vägg bland en massa kartonger, instrument och möbler. Tänk om man kanske kunde få låna det? Det var ju ändå ingen som kunde se det längre. Jag satte mig ner vid ett bord för att tala med den intendent som visade mig. Medan vi satt där fick jag höra att björkbordet vi satt vid kom från Signe Hebbes dödsbo! Det visade sig också att där stod både bokskåp, sekretär, stolar, soffa, ett Wendelaporträtt, gipsmedaljong av Signes sånglärare Masset och en spinnrock, som Signe fått av konstnärsvännen Georg von Rosen efter ett av hennes framträdanden som Margareta i Gounods opera Faust. Överväldigad bad jag att få återkomma för att titta närmare på "fynden". När jag kom tillbaka och fick se några museimedhjälparens flottiga smörgåspaket liggande direkt på det vackra ljusa björkbordet blev jag milt sagt förskräckt. Så här kunde inte Wendelas och Signes möbler behandlas! Detta resulterade i ett omedelbart förhandlande med Musikmuseet om att få deponera porträtt, möbler och spinnrock i Hebbevillan i Södertälje. Detta beviljades, depositionspapper skrevs under och allt transporterades till Södertälje. Vi kunde börja inreda ett Wendela-rum och ett Signe-rum.

Med god smak började sedan inredaren Alice Lewenhaupt välja tapeter och göra tidstypiska gardinuppsättningar samt omklädsel av soffa och stolar. En grön lampa hängdes över matsalsbordet. Mattor

Forts på nästa sida

Trippeljubiläum!

WENDELAS HEBBES HUS 1998-2013

1998 Invigning den 9 maj av Wendela Hebbes Hus. Marie Hjortdal, ättling i sjunde led efter Wendela Hebbe klipper bandet. Föreningen har 610 medlemmar, ett ännu inte slaget rekord.

1999 Föreläsningsserien Människan bakom rollen

med Bengt Westerberg, Bengt Göransson, Ingrid Luterkort m fl. Föredrag av Viveka Servatius (Hildegard av Bingen), Fredrik Smedberg (Alice Tegnér), Eva Öhström (Elfrida Andrée), Mattias Enn (Zara Leander), Göran Söderström (Strindberg

och Larsson), Björn Sahlin (Swedenborg). Konsert med Eugènekvartetten från Göteborg. Föredrag av Catharina Backman med konsert av Katzen kapell.

2000 Föredrag av Bengt Lagerkvist, Birgitta Svanberg, Marianne Forssell (dotter till **Forts**

Forts från föreg sida

fick vi från olika håll. Smärre tavlor tillkom.

Museisamlingen har därefter utvidgats vid flera tillfällen och informationsblad satts upp.

Entrérummen och matsalen

Här har bl.a. tillkommit en vägg med diplom från de senaste årens Wendelastipendier och i matsalen bl.a. en stor äldre oljemålning från Södertälje och bilder från teaterverksamheten.

Mollie Faustmanrummet

En större samling tavlor av Wendelas barnbarn Mollie Faustman har förärats föreningen och pryder nu väggarna i det mindre kaférummet.

Trappan

I fotomontage illustreras här återuppbyggnaden av Wendela Hebbes hus.

Wendelas salong

Till Wendelas salong förädrades vi vid husinvigningen 1998 familjeporträtten i svarta ovala ramar. Chiffonjén, runda bordet och Wendelas porträtt placerades här. Wendelas gungstol och en del ytterligare material har vi fått från Hebbesläkten via Brita Hebbes dotter Agneta Hebbe.

Signes studio

Av hushållerskan Thildas släktingar fick vi Signes jättstora resepass, som i fin ram kunde hängas på väggen. Vår mångårigt aktiva föreningsmedlem Anne Sophie Eckerbom skänkte det svarta pianot, som senare kompletterades med en tidstypisk pianostol. Notställ och diverse noter har också tillkommit.

Biblioteket

I biblioteket med bord med grön biblioteksfilt står de fina boksåpen och på väggarna finns inramade bokomslag från Wendelas produktion. Där återfinns delar av de förnämliga bokgåvor föreningen mottagit bl.a. av Eric Silas Lindkvist.

Nordiska rummet

Till det nuvarande Nordiska rummet till höger i övervåningen fick vi genom Thilda-släktingar Wendelas säng med ingraverat monogram på huvudgaveln och från danska ättlingar till Wendelas dotter Fanny nyligen Fannys möblemanng från Rosenvænget, samt flera tavlor.

Aftonbladsrummet

I det lilla rummet till vänster i övervåningen har i ett Aftonbladsrum Almqvists egen imposanta chiffonjér nu fått en dominerande plats.

Två stora dockor av Wendela Hebbe och Lars Hierta har kommit till Hebbevillan via Aftonbladet.

Hängivna föreningsmedlemmar har nu under 15 år visat och berättat "Sagan om Wendela och hennes märkliga familj". Det vore roligt om detta lilla unika kulturmuseum kunde väcka intresse hos flera kommande generationer.

Inga Lewenhaupt

Fil dr

Hedersordförande i Wendelas
Vänner

Biografi

Vid Mollie Faustmans
bortgång 1966
skrev Greta Bolin,
signaturen Corinna,
i Svenska Dagbladet
att Faustman hörde
till jordens salt. Bolin
framhöll hennes
rättframhet och hennes
okonventionella syn
på människor och
företeelser. Faustman
vågade säga ifrån och
intog en respektlös
hållning till åtskilligt i
samhället. Jordens salt
har jag valt som titel
på den biografi över
Mollie Faustman som
kommer ut i vår. Där
skildrar jag Faustmans
liv och verksamhet i
några kapitel, vilka
vart och ett ägnas åt
något av de områden
där hon har varit
verksam.

Vilhelm Moberg), Isa Edholm, Ingeborg Nordin Hennel, Hans Furuhausen. Konstutställning med Anna och Lotte Wieslander.

2001 Första sommarteatern med Provet av Björn Runeborg. Berit Carlberg spelar Wendela Hebbes roll och inleder ett ännu pågående engagemang vid Hebbevillan.

Program med Örjan Appelqvist (om Attac), Solveig Faringer (om HC Andersen), Ylva Eggehorn, Margaretha Lithén och Thomas Ågren, Björn Julén om Karin Boye med recitation av Lena Granhagen. Heldagsseminarium tillsammans med Årstasällskapet om Fredrika Bremer med Majgull Axelsson, Barbro Hedvall, Kristina Lundgren,

Lillemor Mundebo, Birgitta Ney, Margareta Stål och Ami Lönnroth.

2002 Två sommarateaterföreställningar: Wendelas mörka lockar av Cecilia Sidenbladh med Irène Lindh och Måns Westfelt samt Berit Carlbergs första egna uppsättning i Wendelas Hus. Vita Hästen av Blumenthal, Kadelburg

i om Mollie Faustman

Mollie Faustman, född 1883, levde i en patriarkal tid. Som de flesta av den tidens flickor uppfostrades hon till att bli hustru och mor. Men hon bröt sig ur de förväntade ramarna och blev konstnär, författare, journalist, kåsör, kritiker, illustratör och serietecknare. Som många kvinnor vid tiden runt förra sekelskiftet var hon mångsysslare och rörde sig lika vant inom både kulturen för vuxna och för barn. Hela livet arbetade hon parallellt med att ge ut böcker för barn, måla, ha utställningar samt skriva i dagspress och tidskrifter. Hon nådde ut brett, särskilt med sina kåserier, men i dag är hon tämligen okänd. I många avseenden var hon före sin tid i fråga om åsikter och värderingar, och hennes liv och verksamhet kännetecknas av både djärvhet och modernitet. Det fanns hos henne ett upprorsdrag som tog sig uttryck i bitska och kärva formuleringar. Också det humoristiskt slagfärdiga, som alltid är närvarande hos Faustman, går i par med den samhällskritiska hållningen.

Innehållsmässigt finns det en påtaglig tematisk enhet i Faustmans produktion. Både när hon skrev och när hon målade valde hon gärna barn och kvinnor som motiv. Enbart titlarna på flera av hennes kåserisamlingar avslöjar detta: "Mina barn är vackra barn" (1923), Vad en gift kvinna bör veta (1926), Ur barns och spenabarns mun (1925) och Eva

(1930). I såväl konsthistorie- som litteraturhistorieskrivningen har dock Mollie Faustmans insatser behandlats högst summariskt. Hon har hamnat vid sidan av huvudfåran av kvinnliga författare och konstnärer, vilket till stor del beror på att hon arbetat brett och ofta i icke-kanoniserade genrer.

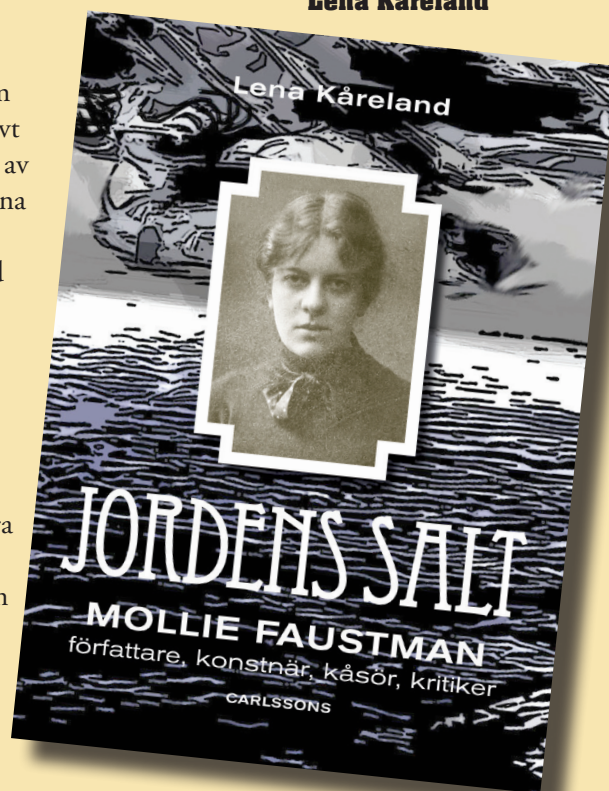
Men Faustman förtjänar att uppmärksammas mer än vad som hittills skett. Hon är ett illustrativt exempel på hur kvinnor i början av 1900-talet fick möjlighet att lämna den privata sfären och ta steget ut i offentligheten. Vad jag bland annat vill visa är hur Faustmans längtan att utmana traditionens gränser tar sig uttryck i hennes skapande. Hon var förespråkare för ett framtida samhälle, byggt på rättvisa och solidaritet, ett samhälle där kvinnor kunde agera som fullvärdiga medborgare. Hon värnade dessutom starkt om barnen och deras möjlighet till växt och utveckling.

Mollie Faustman var aktivt skapande och verksam livet ut. Hon följde med sin tid, deltog i debatter och uttryckte sina åsikter i ord såväl som i bild. När kåserisamlingen Adam kom ut 1929 kunde man i Upsala Nya Tidning läsa följande rader som väl fångar Mollie Faustmans livshållning:

Bakom hennes än lustiga, än sträva iakttagelser ligger ett patos, och detta patos känner hon för allt, som behöver skydd, vare sig det

är ett plågat djur eller någon, som samhället förfördelar. Hon gisslar sina medsystrars småaktigheter och uppkomlingsfasoner, men hon strider deras kamp för bröd, personlig egenart, sociala rättigheter och framförallt deras ständiga och ojämna kamp mot mannen.

Lena Kåreland

Omslaget till biografen.

Carlssons Förlag
firar boken om
Mollie Faustman
med releaseparty
i Wendela Hebbes Hus
17 april kl 15.00.
Fritt inträde.

och Benatzky. Författarprogram med bl a Gunnar Fredriksson, Ylva Eggehorn, Torbjörn Tännsjö och Yvonne Hirdman. Skrivarkurs med Ami Lönnroth och Sven Erik Rönnby. Konsert med Tove Nilsson.

2003 Sommar-teater: Min syster och jag av Benatzky i uppsättning

av Berit Carlberg. Premiär för Mia Poppe och Niclas Strand i Wendelas Hus. Hampe Faustmanfestival med filmvisning, utställning och föredrag. Temanummer om Hampe Faustman i Avisan. Föredrag av Bonnie Bernström, Marianne Lerner och Christer Duke.

2004 Sommar-teater: Två man om

en änka av Kessler och Stobitzer. Premiär för Kent Malte Malmström i Wendelas Hus. Föredrag av Kerstin Vinterhed (makarna Myrdal), KG Hammar och Ami Lönnroth om deras samtalsbok, Eugènekvartetten.

2005 Sommar-teater: Mr Ernest av Oscar Wilde. Mollie **Forts**

Ett himmelskt samtal

Wendela Hebbe
och Lars Johan Hierta möts igen

TECKNING Anna Wieslander

*Wendela sitter med en sjal om axlarna i sin
gungstol på ett moln. Genom en pärlport kliver
Lars Johan in och går med sviktande steg fram
mot Wendela som nickat till men nu slår upp
ögonen och tittar upp på mannen som tornar upp
sig över henne:*

Faustmanutställning med föredrag av Tom Lundin, Barbro Werkmäster, Eva-Lena Bengtsson och Lena Kåreland. Program med Ulrika Knutson, Sigrid Kahle, Patricia Tudor-Sandahl, Gunnel Furuland, Kristina Adolphson och Ulf Håkan Jansson, Inger Hammar, Britt Dahlström, Johanna Overud.

2006 Sommar-teater: Räddaren i nöden av Arnold och Bach. Program med Harriet Martinson och Anna Britt Piuva (om Harry M.), Agneta Wallin med Pjäsen Bang. Program med Gunnar Adler Karlsson, Helena Henschen, Thomas von Vegesack, Marianne Enge Swartz, Dan Kumlin, Agneta Rahikainen. Vänortsafton.

Spisarafton med New Orleansstuk. Program med Nisha Besara, Solweig Wikman, Thorsten Carlsson, Gullan Sköld.

2007 Sommar-teater: Kvinnans list av Arnold och Bach. Föredrag av Karin Thunberg, Peter Pehr-zander, Solveig Faringer, Helga Henschenseminarium, Maja

Wendela: - Men käre Lars, är det du? Vilken glad överraskning! Inte anade jag att du hade tid att titta till din gamla extra hustru! Ja, jag vågar säga det nu när alla strider är över och alla synder förlätna. Jag var ett slags hustru. Men framför allt ser jag mig så här i efterhand som en viktig medarbetare i ditt gamla Aftonblad. Det var en härlig tid!

Lars: - Ja du Wendela, det var tider. Och så som jag sörjde "detta mitt äldsta barn" när den tiden var över!

Wendela: - Jag vet att det var så du kallade din tidning när du väl sålt den. Det var nog ett förhastat beslut. Men oss emellan – hade det inte också lite att göra med "ditt yngsta barn"?

Lars: - Edvard menar du? Vår fine lille son som blev en sådan slarver sen. Jo, det måste jag väl tillstå. Det blev lite för mycket, alla skandalskrivierier från hamnbusepressen, Love Almqvist som gav sig av till Amerika misstänkt för mordförsök – ja herregud (om jag nu får säga så här uppe) och så ovanpå det beskedet att du var i omständigheter! Det var verkligen inte lätt för någon av oss.

Wendela: - Jag är ändå glad att det blev som det blev, han var ett älskligt barn, vår ende son. Och han fick begåvade barn och barnbarn! - - - Men det var väl inte för det som du dök upp så här oväntat? Sist vi satt här och språkades vid - med jordiska mått måtte måste det varit sju år sen! Vad fort tiden går häruppe!

Lars: - Du har rätt, jag hade ett särskilt ärende. Jag tänkte faktiskt

växla några ord med dig om pressens situation därnere. Snart tycks det verkligen vara dags att sörja inte bara "mitt äldsta barn" Aftonbladet utan även dess senkomna syskon – Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Expressen och allt vad de nu heter. Vad jag förstår är det bara en tidsfråga innan tidningarna alla är nedlagda. Jag har hört sägas att läsförmågan blir allt sämre bland unga människor därnere, i synnerhet unga män. De har förlorat förmågan att läsa tidningar - hur ska de någonsin lära sig något om samhället de lever i?

Wendela: - Jag kan förstå din oro, käre Lars. Det skulle behövas personer därnere med din pedagogiska förmåga. Du var ju en sagolikt bra lärare för Edvard - så som du lärde honom läsa!

Lars: - Jag önskar att jag varit lika bra på att lära honom sköta företag! Men tidningarna – upplagorna sjunker. Visserligen är de astronomiskt stora om man jämför med Aftonbladet på 1840-talet. Men ändå tydligen för små för att sälja. Ganska obegripligt!

Wendela: - De kanske inte heller kan sköta företag. Vet du vad, alldeles nyss fick jag genom mina presskontakter tag på en intressant krönika publicerad i februari i år av en sentida kvinnlig kollega till mig, Ulrika Knutson heter hon. Hör här vad hon skriver i en tidning som heter Journalisten:

"Sveriges första moderna tidningskung var Lars Johan Hierta. Hans Aftonbladet var en framgång, men tidningen skulle föda Hierta och hans familj, älskarinnan och hennes barn

och de anställda och alla frilansarna."

Wendela: - Ja älskarinnan är den lite plumpa benämning hon ger mig, det får jag väl stå ut med. Och så fortsätter denna fru Knutson:

"Helst skulle det bli en hacka över till välgörenhet också.

Hierta var det fria ordets förkämpe, men förstod att det fria ordet behövde finansiering. Liljeholmens stearinfabrik blev hans guldgruva.

De materiella stearinljusen fick bekosta det inre, liberala ljuset i Aftonbladet. Det var genialt, eftersom folk gärna läste Hiertas tidning och Hiertas romaner i skenet av Hiertas ljus!"

Lars: - Det var ju trevligt att få lite uppskattning så här många år senare. Men stearinljusen är inte längre någon lysande affärsidé. Och vad är det för nät hon talar om?

Wendela: - Jag blev väldigt konfunderad först när jag läste det men så frågade jag min sageskvinna, hon som förmedlat denna krönika till mig. Och kan du tänka dig, hon visade mig på ett moln där alla texter kan lagras, de flyger liksom upp, precis som du och jag har gjort, och landar i ett annat moln än det du och jag just nu sitter på. Hon förklarade att hela jorden omvärvs av ett slags nät, på engelska kallas det world wide web, det världsomspännande nätet. Och så tryckte hon på en knapp i en apparat och då kom ur en annan apparat, som hon kallade skrivare, den här texten ut på papper. Och riktigt läslig var den, mycket tydligare än din handstil på sin tid.

Forts på nästa sida

Hagerman, Ebba Witt Brattström, Margareta Gynning, Gottfried Grafström, Margareta Strömstedt, Johanna Nilsson, Monica Lauritzen, Ylva Eggehorn, May Larsson.

2008 Wendela Hebbes 200-årsjubileum. Wendelapriset på 50.000 kronor delas ut för första gången i Aftonbladets lokaler av

kulturchefen Karin Magnusson. Jörgen Huitfeldt, Thella Johnsson och Ola Wong får 35.000 kronor och Angela Hanagart 15.000 kronor. Jubileumsteater Midsommarafton vid Snäckviken av Cecilia Sidenblad med Berit Carlberg som Wendela, Anna Wallander som dottern Fanny, Anna Bromme som dottern Thecla och Caroline

Gentele som Signe Hebbe. Regi Eva Gröndahl, Scenografi Lisbeth Wahlström. Jubileumsbok: Empati och engagemang med Ami Lönnroth som redaktör på Tusculum förlag. Program: Berit Ås och Ami Lönnroth. Bertil Torekull. Maria Hamberg, Inga Lewenhaupt. Isabella Lövin. Thella Johnson och Jörgen Huitfeldt. Marika Griehsel.

Forts

Forts från föreg sida

Minns du att Blanche liknade din piktur vid två fulla bonnagubbar på väg hem från marknaden, lutande sig än mot varandra, än från varandra.

Lars (lätt irriterad) - Ja han skulle då alltid raljera, den gode August. Men det här med nätet, det låter som en spännande uppfinning. Vad jag inte begriper är vad det har med de nu hotade tidningarna att göra? Alla kan ju inte sitta här på ett moln och läsa?

Wendela: - Märkligt är det, men vad min sageskvinna berättade är att fullt med sådana apparater, som hon visade mig, nu finns på varje tidningsredaktion och i nästan varje hem. Genom något slags strålning från textmolnet kommer texterna ned till jorden. När man trycker på de där knapparna kan man antingen få en färdig artikel att sätta ihop med andra artiklar och annonser och på så sätt göra en tidning eller så kan man sitta vid sin apparat som kallas dator och läsa den i själva apparaten hemma i sitt eget vardagsrum. Visst är det märkligt!

Lars: - Du menar att man kan läsa utan att det gått omvägen via en tidning?

Wendela: - Just det.

Lars: Men hur går det då med annonserna? Det som den där fru Knutson påpekade, det var en lysande idé att sälja Liljeholmens stearinljus via Aftonbladet. Jag annonserade i min egen tidning och sålde både den och de varor jag

framställde i min egen fabrik. Men hur gör man idag därnere?

Wendela: - Ja det tycks vara just det som är kruxet. Annonserna bryr sig inte längre om tidningarna. Dessutom säger de visst därnere att folk inte vill betala för vad de får på nätet.

Lars: - Vem betalar skriftställarnas löner då?

Wendela: - Ja säg det. De kanske inte alls är så lyckligt lottade som jag var den gången du anställde mig på Aftonbladet. Jag minns känslan när du lade fram anställningskontraktet: *"Undertecknad garanterar härmed fru Wendela Hebbe, i anseende till tillämnad bosättning i huvudstaden, enligt oss emellan träffad överenskommelse, att förse fru Hebbe ifrån den 1 oktober 1841 till samma tid år 1842 med sysselsättning i litterär väg av den beskaffenhet att fru Hebbe därav må äga att påräkna en inkomst av ett tusen riksdaler banko..."* Jag fick ju till och med mer betalt än chefen för Liljeholmens stearinfabrik!

Lars: - Kära Wendela, det var du värd. Du skrev historia, press-historia! Men hur ska det gå med pressen i framtiden? Med Aftonbladet, detta mitt äldsta barn!

Wendela: - Jag törs knappast säga det, men jag läste en kommentar till fru Knutsons artikel. Den publicerades på nätet, som de säger, av en anonym person som skrev så här:

"Kommer ihåg en tuff slogan från förra seklet: Aftonbladet behövs - om sanningen ska fram. Men idag? Om Sanningen ska fram - vem

behöver Aftonbladet?"

Lars: - Hade då inte denna fru Knutson något svar på frågan?

Wendela: - Om du kan tolka den här ganska kryptiska slutsatsen så säger hon så här: "Det är inte betaltjänster på nätet som räddar journalistiken. Frågan lyder i stället: Var finns framtidens stearinljus?"

Lars: Hmmm, får tänka på det tills vi talas vid härnäst. Om sju år på samma moln. Lef väl till dess min kära Wendela! (går med snabba steg ut och smäller igen pärleporten bakom sig).

Ett samtal avlyssnat från ofvan. ■

Av Ami Lönnroth

Styrelseledamot Wendelas Vänner

2009 Sommartheater Kvartetten av Harwood. Program med Helena Henschen, Helena Hellström, Inga Lewenhaupt, Birgitta Wistrand, Per Sandin, Kent Malte Malmström, PC Jersild. Wendelapriset delas ut av Ami Lönnroth till Katja Wagner (25.000:-) och Elin Ekselius (25.000:-). Föreningen får en oljemålning av konstnären Wilhelmina Lagerholm föreställande Signe Hebbe som ung.

Donator är Helena Hegarth, Västerås.

2010 Sommartheater: Pappas Pojk. Wendelapriset delas ut av Agneta Lindblom Hulthén till Ann-Christine Kihl (40.000:-) och Rasmus Malm (10.000:-). Release för Fantasterna av Hans Egede Schack med Lars Lönnroth, översättaren Elisabeth Genell Storm med juristkommentarer av Johan Munck och Johan

Hirschfeldt. Konsert med Anna Eklund-Tarantino och Jacob Moscovicz. Program med Christer Hermansson, Tove Leffler, Ola Lönnqvist och Björn Lindgren.

2011 Sommartheater: Cabaré av Berit Carlberg med flera. Program med Birgitta Boucht, Kent Malte Malmström, Rune Waldekranz 100-årsjubileum. Release för Ami Lönnroth och Per Eric Mattsson bok om Anders Lindeberg under

Ingen guldgruva - men kul!

Antoinette Mezher drev en omtyckt salladsbar vid Järnagatan i Södertälje. Men i smyg drömde hon om ett mysigare ställe, gärna vid vatten, och definitivt med en sprakande brasa.

Så när en av salladsbarens gäster tipsade om att Wendela Hebbes Hus - som då var under uppbyggnad - behövde någon som drev restaurangrörelsen i huset, tog Antoinette mod till sig och kontaktade styrelsen.

- Jag kände mig jätteblyg i detta helsvenska smmanhang, minns Libanonbördiga Antoinette.

- Men alla var jättevänliga och vi kom överens. Efter mötet gick vi ner och tittade på min blivande restaurang. Nakna timmerväggar, inga fönster, inga dörrar. Och inga golv - vi balanserade på golvbalkarna!

Snart nog startade detaljplaneringen av köket och restaurangen.

Antikvariska och estetiska intressen ställdes mot restaurangpraktiska.

- Arkitekten ville att köket skulle vara husets hjärta, tillgängligt för gäster och besökare, och gav det sin nuvarande centrala placering, med dörrar åt fyra håll, stor härlig vedspis och specialtillverkade kökssnickerier i tidstypisk stil.

- Det var vackert - men inte helt ändamålsenligt, minns Antoinette.

Restaurangrörelsen drog igång redan 1997, ett helt år innan övriga huset stor helt klart och invigdes.

- I början serverade vi ingen lagad mat, mest pajer, sallader,

bakpotatis och fika. Köket var klart, men i resten av huset jobbades det för fullt, och "trädgården", ja den var bara en grusplan.

- Men det kom massor av folk, jag stod i kassan i timtal i sträck, och personalen jobbade så svetten rann - men vi hade kul!

Efterhand ökade efterfrågan på lagad mat. Det innebar nya krav på köket. Antoinette bytte vedspisen mot stekbord, skaffade bättre spisar och ordentliga fåktar.

- Men en dag meddelade Miljökontoret att vi inte längre fick diska i köket. De föreslog att vi skulle diska i en av förrådsbodarna på gården!

Nöden är uppfinningarnas moder och Antoinette kom på idén att förlänga entrén. Den diskreta tillbyggnaden innebar att huset fick

ytterligare en toalett - och diskutrymmen inomhus.

Att driva restaurang i Wendela Hebbes hus är ingen guldgruva. Det har blivit många gratistimmar genom åren, konstaterar Antoinette.

- Alla älskar "Hebbevillan" på sommaren. Gästerna för att miljön är så fin, och vi för att vi kan ta emot så mycket fler gäster. Men på vintern är det glesare med besökare.

Därför hoppas Antoinette på att få bygga en rejäl glasveranda mot kanalen. Med en sådan kan säsongen förlängas med ett par månader. En dörr mellan matsalen och verandan står också högt på önskelistan.

- Mitt mål är att restaurangen ska fortsätta utvecklas och vara en oas för alla Södertäljebor.

Lotti Walther

Antoinette Mehzer i stora matsalen i Wendela Hebbes Hus. I bakgrunden svärdottern Jeanette Hermansson, som tillsammans med sin man Elias också ingår i familjeföretaget som driver restaurangen i huset.

medverkan av Inga Lewenhaupt, Johan Munck och Johan Hirschfeldt. Program med Yvonne Hirdman, Anneli Jordahl och May Larsson. Litterär matiné på Skansen med Inga Lewenhaupt tillsammans med Wilhelm Pettersson-Bergersällskapet. Wendelapriset delas ut av LT:s chefredaktör Katrin Säfström till Kristina Mattsson (40.000 kronor) och Marieke Johnson (10.000 kronor).

2012 Wendelapriset delas ut av Anders Lerner till Niklas Orrenius (20.000 kronor), Erik de la Reguera (20.000 kronor) och Ingela Rutberg (10.000 kronor.) Litterär utflykt till Södertörn med Parnass som huvudarrangör. Program med Ulrika Bergström, Beata Arnborg, Gunilla Thorgren, Barbro Hedvall. Musikalisk salong med Elisabeth Holm. En chiffonjés memoarer: "radiofilm" av Cecilia Sidenblad

och Göran Gunér.

2013 Program (till och med mars månad) med Hedvig Hedqvist (om Eva von Bahr och Lise Meitner) och PC Jersild. Samtalskafé med Kerstin Strandberg, Immi Lundin och Birgitta Holm om författaren och hans kritiker. Föredrag av Ronny Ambjörnsson om Ellen Key. ■

KRÖNIKA Per Eric Mattsson

Rapport från Litterär salong i Wendelas Hus

Unga och gamla kvinnors skaparångest

Vi som var unga på 60-talet har kanske glömt att så få kvinnor hördes i kulturdebatten detta decennium som annars i efterhand setts som ganska radikalt – det var då könsrollsdebatten började, det var då 68-vänstern kom att prägla en hel generation studenter och intellektuella – i varje fall män. För kvinnorna hade minsann inte så lätt att synas, höras eller tas på allvar. Inte konstigt att kvinnorörelsen snart tog fart, inte minst bland kvinnliga författare.

Från vänster Birgitta Holm, Immi Lundin och Kerstin Strandberg.

Om detta påminnes vi vid den litterära salong som hölls i Wendelahuuset den 17 februari. Huvudperson denna dag var Kerstin Strandberg vars debutroman från 1967, "Som en ballong på sko", analyserats i en doktorsavhandling 2012, "Att föra det egna till torgs". Dess författare, litteraturvetaren Immi Lundin från Lund, liksom litteraturprofessorn Birgitta Holm var på plats för att bolla idéer och synpunkter med en författare som kläckte ur sig den ena galghumoristiska repliken efter den andra. Publiken tjöt av skratt. Det väntar man sig kanske inte vid en akademisk tillställning. Men Wendelahuuset inbjuder till förtrolighet och skämt.

Inte bara kvinnoförttryck kom vi förresten att tala om, något som på sin tid tematiserades i Kerstin Strandbergs spalt i tidskriften Författaren med vinjetten "Förttrycknytt". Även åldersförttryck avhandlades under oväntat glada skratt (med tanke på publikens genomsnittsalder) kanaliserat i en ordkombination som dagens huvudperson sade sig vara ensam om i världen. Tre helt vardagliga ord men som ställda predvid varandra är en unik företeelse.

Efter en lång konstpauz medan förväntan steg kom den: "Gamla – kvinnors – skaparångest".

Vi talade om tidsandan under detta 60-tal när Kerstin Strandberg debuterade. När Immi Lundin läste högt ur en recension som Jolo, DN-journalisten Jan Olof Olsson, gjort i BLM 1961 av en annan kvinnlig författare, konstnären Ulla Bjernes självbiografiska bok om sitt liv i konstnärskretsar, hajade publiken till. Kan den älskade och respekterade Jolo verkligen ha uttryckt sig så nedlåtande? I recensionen hänför han Bjerne

till en "tidlös" rad av "flickor med vaga och obestämbara konstnärliga eller litterära talanger med fasta föresatser att vara bohemer. - - - Att vara bohem och att vara lojal bland andra bohemer ligger egentligen djupare hos dessa borgerliga flickor ur olika generationer än deras eviga pyssel med konstnärs- och författarskap, också när det råkar bära frukt i alster."

Nej, det tyckte ingen var roligt. Inte heller Kerstin Strandberg på den tiden det begav sig. Kerstin var då fortfarande bildkonstnär på väg att bli författare och skrev en kommentar till försvar för sin kollega där hon hänvisar bl a till Cora Sandel och Virginia Woolf och deras seriösa skildringar av konstnärskapets problem. Inlägget publicerades i ett senare nummer av BLM men varken recensenten eller redaktören värdigades gå i svaromål.

Nu, mer än femtio år senare kan man se en manlig kritikerlinje i Strix från 1921 och 40 år framåt till BLM 1961. 1921 var Albert Engström i farten, uppbumen konstnär och på väg in i Svenska Akademien. Så här bedömde han en utställning där bl a verk av Siri Derkert, Sigrid Hjertén och Mollie Faustman ingick:

Jag besökte häromdagen fruntimmernas utställning hos Liljewalch och något så förskräckligt har jag aldrig sett. ---- Nu på värkanten hoppas jag emellertid att värkänslorna tar överhand hos de målande rösträttsägarinnorna, så att de håller sig ifrån denna ovärdiga lek med i sig själva vackra färger och jungfruliga dukar. Gå ut och älska, små gryn! Det passar er bättre. Men väljer ni inte bättre färger i era kläder och visar så lite smak i ert uppträdande som hos Liljewalch, låter nog få karlar lura sig. Vilken liten sömmerska som helst

Årets sommarteater **Pelikanen** av Strindberg

Berit Carlberg åter på scenen vid Wendelas Hus, med nypremiär på Pelikanen, onsdagen den 26 juni kl 19. Spelas sedan hela juli månad onsdag - söndag.

Utdrag ur Lars Rings recension i Svenska Dagbladet den 22 juli 2012 när föreställningen uppfördes i Poppegården utanför Helsingborg förra året.

"På Poppegården är det Berit Carlberg som gör mamman och en mer perfekt rollbesättning är svår att tänka sig. Modern ser livet som en enda glad operett och agerar ut förälskelsen till svärsonen. Regissören Anders Wällhed poängterar modern som skådespelerska för vilken familjen och det sociala livet är en scen där hon är huvudroll och första älskarinna, trots sin ålder.

Berit Carlberg gör modern med fint gehör för vem rollen är – envis, kokett men aningen lättlurad. Jörgen Düberg, från Helsingborgs stadsteater, spelar svärsonen Axel som en brutal

affärsman utan skrupler som inte slösar tid på känslor. Mia Poppes dotter växer under skeendet och skruvar upp sin återhållna förtvivlan över att ha blivit utnyttjad. Om modern intagit en "manlig" position vad gäller synen på kvinnor så återupprättar Mia Poppes spel hennes värdighet.

Niclas Strand spelar sonen som en krokig, frusen yngling på väg att supa sig bort från alla plågor. Gunilla Poppes piga är karsk men lyssnar snällt på alla utläggningar och fyller sin dramatiska funktion. Allt medan vinden får gungstolen som representerar fadern att röra sig fram och tillbaka.

Pelikanen fungerar idag som ett slags urpjä för svensk psykologisk realism uppföljd av Ingmar Bergman och Lars Norén. På Poppegården spelar man med energi och kraft, väl värdigt traditionen. Inte ens den starka eftermiddagssolen kan spräcka illusionen och självklarheten hos denna uppsättning."

Forts från föreg sida

har bättre smak.

Ni ser ju att det inte går att producera konst – åtminstone hör ni det nu! Och lita på mina ord, ty jag är en erfaren man. Om ni jagar bort er konstfluga, lär er laga mat och föra hushållsböcker, då kommer vi män med våra starka, av våren inspirerade känslor och gör era liv till en fest. Ni blir gifta hela bunten för att i inom tid föda sunda barn till världen. Behöver ni sedan lite konst, skall vi karlar måla starka och välgjorda tavlor åt er både för kök och sängkammare. Men hustavlan

skall ha hedersplatsen."

Mollie Faustman tar bladet från munnen och svarar i konsttidskriften Ares 1921:

"Jag skulle också gärna lämna hr E. och hans gelikars känslotänkande åt sitt värde, om det inte vore så förbaskat genant detta, att just mitt kära fosterland skall gå främst av alla länder i fråga om manligt hysteri. Jag undrar vad det kan bero på att svenska karlar är så livrädda för kvinnlig konkurrens? Så att de t o m hotar med att göra vårt liv till en fest bara vi slutar måla. ---

Efter föreställningen som varar i en timma och en kvart intar man lämpligen supé i husets uppvärmda uteservering i vid kanalen. Ring och boka på 08-55086675.

OBS! Nu går Stockholms-tåget åter ända fram till teatern.

Om vi stackars kvinnfolk hade haft vett att från början framträda under något antaget karlnamn, som de kvinnliga författarna måste göra förr i världen, hade mycket dumt skrivers bortfallit. Alla dessa långa ingresser om kvinnlighet och manlighet som varje medelgod och undermålig kritiker börjar sin recension med, då han vet att konstnären är en kvinna. Samma tavlor hade tagits upp till bedömning, men halva skrivers hade fallit bort."

**Text och bild
Ami Lönnroth**

VÅR-och SOMMARPROGRAM

APRIL

Söndag 14 april kl 15.00

Almqvist upptäcker ett land i förändring

Olof Holm berättar om Almqvists resor. Carl Jonas Love Almqvist var en flitig resenär och idog skildrare av svenska bygder och orter. Olof Holm har under ett mångårigt arbete gått igenom brev och böcker och också rest i Almqvists fotspår. Som mångårig sekreterare i Almqvistsällskapet har han också anordnat ett flertal medlemsresor i Almqvists fotspår. Olof Holm är också aktiv i DELS (de litterära sällskapens samarbetsnämnd) och där särskilt organiserat serien Sällskapsliv, Litterära matinéer på Skansen. Över 100 matineeer har det blivit genom åren. Olof Holm är en topografisk samlare i ett land som sedan Almqvist fortsatt att förändras.

Söndag 21 april kl 15.00

Musikalisk salong i Museivåningen i Wendela Hebbes Hus

Ann-Marie Ebert och Johan Munck från Mazerska kvartettsällskapet gästar oss med ett program som inkluderar "Arpeggione", en sonat i a-moll för viola och piano av Franz Schubert. Ann-Marie Ebert (piano) är bördig från Göteborg men har hela sitt yrkesliv varit verksam som musikpedagog i Stockholms skolor, senast Södra Latin. Johan Munck, mest känd som jurist, senast som ordförande i Högsta Domstolen, är bördig från Malmö och flitig fritidsmusiker sedan tidiga år.

Begränsat antal platser. Föranmälan till Ami
Lönnroth 070-324 95 14

Kaffe och hembakt i bottenvåningen från 14:30
Fri entré!

Torsdag 25 april kl 19.00

Musikalisk salong i Museivåningen i Wendela Hebbes Hus

Årsmöte i Wendelas Vänner.
Elever ur årskurs 3 vid musikinriktningen på
Wendela Hebbegymnasiet underhåller.

JUNI

Onsdag 26 juni kl 19.00

PREMIÄR! Pelikanen av August Strindberg

Premiär kl 19 för årets sommar-teater vid Wendela Hebbes Hus med **Berit Carlberg, Niclas Strand** och **Mia Poppe**. Spelas hela juli månad. Teatersupé efter föreställningen. **Information 070-3054079 för information om pjäsen och speltider. 08-55086675 till restaurangen.**

SEPTEMBER

Söndag 8 september kl 14.00

Wendelapriset på 50.000 kronor delas ut i Wendela Hebbes Hus

Prisutdelare blir **Mats Svegfors**, som också inleder ett kortseminarium under rubriken Dagspressen på papper och på nätet. Mats Svegfors har varit chefredaktör i Svenska Dagbladet, landshövding i Västerås och tills nyligen VD för Sveriges Radio.

**Samtliga arrangemang i samarbete med ABF.
70 kronor för medlemmar,
100 för ickemedlemmar.**

Missat betala medlemsavgiften?

Kontrollera i adressrutan här ovan till höger om du missat att betala in medlemsavgiften i Wendelas Vänner.

Siffran längst upp till höger under adressen visar din aktuella medlemsstatus.

Siffran 13 visar att du har fått din medlemsavgift för 2013 registrerad.

Siffran 66 visar att du är ständig medlem och har betalat livet ut.

Siffror under 13 eller tom ruta visar att du ännu inte betalat din medlemsavgift.

Det är dags att betala annars missar du bl a kommande nummer av WendelaAvisan. OBS! Flera medlemmar har inte angett sitt namn på inbetalningskortet. Kontrollera att du är riktigt registrerad. Ta annars kontakt med oss på info@wendelasvanner.se eller mobil 070-661 22 21.